

2021

ČESKÁ MLÁDEŽ V ROCE 2021

BEZPEČNÁ PŘÍTOMNOST, NÁROČNÁ BUDOUCNOST

SHRNUTÍ

Tato studie se zaměřuje na nejmladší generaci českých občanů a zkoumá široké spektrum prvků významných pro jejich život, včetně jejich stávající bytové situace, úrovně vzdělání, životních cílů a názorů na politiku a politickou účast. Inspiruje se řadou podobných studií zaměřených na mládež, jež byly v posledních letech realizovány v jiných evropských zemích. Průzkum u české mládeže probíhal současně se zkoumáním jejich vrstevníků ve zbývajících zemích Visegrádské skupiny, tj. na Slovensku, v Polsku a Maďarsku, a ve všech třech pobaltských státech v průběhu dubna, června a července 2021.

Při průzkumu byly využity jak metody kvantitativní v podobě on-line dotazníku s 1500 respondenty ve věku mezi 15 a 29 lety, tak i kvalitativní – tedy tři skupinové diskuse a deset hloubkových rozhovorů.

HLAVNÍ VÝSLEDKY PRŮZKUMU

- Z počtu mladých lidí v České republice a jejich zastoupení v populaci lze jasně vysledovat dlouhodobý demografický vývoj české společnosti. Podíl mládeže ve věku 15–29 let v české populaci dlouhodobě klesá, což přispívá k jejímu všeobecnému stárnutí.
- Český pracovní trh a stav zaměstnanosti poskytují převážně bezpečné a stabilní prostředí pro většinu české mládeže, a proto nejsou zdrojem nespokojenosti, jako tomu je například ve státech jižní Evropy. Přesto však český pracovní trh obsahuje řadu překážek – mezi nejvýraznější patří komparativně nízké mzdy a široká nabídka málo kvalifikovaných pracovních míst.
- Většina mladých Čechů a Češek žije se svou původní rodinou a procento těch, kteří žijí sami nebo s partnerem, se s věkem zvyšuje. Struktura domácnosti má vliv na schopnost mladých lidí zajistit si ekonomickou stabilitu. Téměř 90 % české mládeže žijící s oběma rodiči má zajištěné prostředky pro pohodlný život, zatímco domácnosti, v nichž žije ne-sezdaný mladý člověk sám, nebo domácnosti vedené otcem samoživitelem zabezpečují pohodlný život jen ve zhruba 57 % případech.
- Většina české mládeže je se svou současnou životní situací celkově spokojena. Spokojenost s rodinným životem se liší podle složení domácnosti – nejspokojenější byli ti respondenti, kteří žijí s partnerem nebo s oběma rodiči.
- Český vzdělávací systém do značné míry zachovává a reprodukuje dědičný sociální kapitál a hierarchii. Dosažená úroveň vzdělání u rodičů zásadně ovlivňuje vzdělávací trajektorii dětí – mladí lidé s vysokoškolsky vzdělanými rodiči se častěji rozhodují studovat dále a je pravděpodobnější, že vysokou školu sami dostudují.
- U tématu zaměstnání mnoho mladých lidí v České republice uvedlo, že pracují na pozici nebo v oboru, který je jiný či horší než obor jejich studia nebo vyučení. Jen čtvrtina má práci, která odpovídá jejich dřívějšímu studiu. Třetina mladých Čechů a Češek také uvedla, že pracují na pozici vyžadující nižší úroveň formálního vzdělání, než jakého dosáhli.
- Mladí lidé v České republice nevidí velkou spojitost mezi svými osobními úspěchy a tím, jak se vede společnosti jako celku. Věří, že osobních úspěchů budou v budoucnu schopni dosahovat i navzdory tomu, že celková situace ve společnosti se podle nich zhoršuje.
- Česká mládež se do značné míry zaměřuje na své individuální cíle a ambice. Občanské aktivity a účast v politice vnímá zpravidla jako nedůležité – k výrazně významnějším cílům patří zajistit si nezávislost a úspěšnou kariéru.
- Za nejvýraznější hrozby respondenti označili znečištění a změnu klimatu, sociální nespravedlnost a obavy týkající se globální pandemie. Strach z toho, že se stanou obětí fyzického násilí, vyjadřovaly výrazně častěji ženy než muži.

- Mladí Češi a Češky jsou mimořádně odtrženi od náboženství a systému politických stran v zemi. Ačkoliv v řadě jiných oblastí si jsou názory a přesvědčení napříč zeměmi V4 velice podobné, ve vztahu k náboženským otázkám je česká mládež mezi svými vrstevníky v regionu výraznou výjimkou.
- Mladí lidé v České republice nemají příliš zájem o politiku, nechtějí dosahovat politických funkcí a debatám o tématu se převážně vyhýbají. Jen málo z nich také věří, že by v české národní politice byly dostatečně zastoupeny jejich zájmy.
- Česká mládež jednoznačně podporuje Evropskou unii i NATO. Odpor vůči EU je v této skupině výjimečně málo zastoupený, a to především ve srovnání s celkově rozkolísaným postojem české veřejnosti.
- S věkem se u české mládeže zvyšuje nedůvěra vůči všem institucím, především parlamentu, domácím médiím a Evropské unii.
- Ačkoliv procento těch, kteří se vyjadřují k současnému stavu politiky a věcí veřejných, je mezi mladými lidmi nízké, je u nich současně výrazně patrná podpora vzniku více příležitostí, jak by se mohli do politiky zapojit. Necelého půl roku před českými parlamentními volbami byl u české mládeže deklarovaný záměr hlasovat vyšší než skutečná volební účast této skupiny v předcházejících parlamentních volbách 2017.

KONTAKT

Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.
Godesberger Allee 149
53175 Bonn (Německo)
Telefon: +49 228 883 0
Fax: +49 228 883 92 08
E-mail: info@fes.de